

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6403(G)-2558

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6403(G)-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
PIG FARM**

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ICS 65.020.30

ISBN

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6403(G)-2558

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6403(G)-2015

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR PIG FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 132 ตอนพิเศษ 302 ง

วันที่ 19 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2558

**คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร**

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย นายสรวิศ ธานีโต นายสมชวน รัตนมังคลานนท์ นางธนิศา หรินทรานนท์	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์ นางสาวคชาภรณ์ เต็มยอด นายธนิยะ ทรงสุหมัด นางสาวปริญญา สาครเจริญ	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ นางอุษา บำรุงพีช นายชัยศิริ มหันตชัยสกุล	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์วิชัย ทันทศุภารักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาติรี คติวรเวช	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นายปวิวรรต พูลเพิ่ม นายพิชัย จิรวัดนาพงศ์	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา นายวิวัฒน์ พงษ์วิวัฒนชัย รองศาสตราจารย์กัมพล แก้วเกษ	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ นายอภิศักดิ์ อังคสิทธิ์ นางเยาวมาลย์ คำเจริญ	กรรมการ
8. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย นางบุญญิตา รุจทิम्मพร นายศรายุทธ จุฬรัตน์ นางพัชรา จวนรุ่ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นายศุภชัย กัลยา	กรรมการ

10. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตและแปรรูปสุกรเพื่อการส่งออก
นายสว่าง ช่อมงคลอุดม กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตอาหารสัตว์ไทย กรรมการ
นายวิชัย เต็มผลบุญ
นายอภิสิทธิ์ กิจถาวรรัตน์
นายวรฐ บุรณศิริ
12. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ กรรมการ
นายเกียรติภูมิ พฤกษ์วัน
13. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสุกรไทย กรรมการ
นายเกษม ตระกูลเลิศวิไล
นายวิลาส วิบูลย์ศิริกุล
14. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเจตน์ ชื่นชม
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน กรรมการและเลขานุการ
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวศศราญมณี กระจ่างวงศ์
นางสาวขวัญหทัย ทองปลาต

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ.6403 - 2558) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มสุกรของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานดังกล่าวไปปฏิบัติ

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

มกษ. 6403-2552. มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ.กรุงเทพฯ. 28 หน้า

ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองสุกร ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: กรมปศุสัตว์.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2556. รายงานโครงการศึกษาข้อมูลเพื่อจัดทำแนวปฏิบัติตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสุกร

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตร ให้ได้คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนด มาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มสุกร มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6403(G)-2558 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร

1. ขอบข่าย

1.1 แนวปฏิบัตินี้ ให้คำอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจในการนำมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ.6403) ไปใช้

1.2 การตรวจสอบ การออกใบรับรอง และการให้เครื่องหมายรับรองสำหรับผู้ผลิตสุกร ให้ถือตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ.6403)

2. คำอธิบายของข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ. 6403)

แนวปฏิบัตินี้จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายสาระสำคัญของข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มสุกร (มกษ. 6403) เพื่อใช้เป็นเอกสารสำหรับผู้ให้นำมาตรฐานดังกล่าวไปใช้ทำความเข้าใจ ทั้งนี้เนื้อหาในกรอบเป็นข้อกำหนดตามมาตรฐาน โดยมีคำอธิบาย ดังนี้

รายการที่ 1 องค์ประกอบฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (1) สถานที่ตั้ง

ข้อกำหนด 1.1 ต้องได้รับการยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่น

คำอธิบายข้อกำหนด 1.1

ประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ 5/2538 เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 31 กำหนดให้ฟาร์มเลี้ยงสัตว์เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ เนื่องจากเป็นแหล่งแพร่พันธุ์สัตว์และแมลงนำโรค อีกทั้งยังก่อเหตุรำคาญจากกลิ่นเหม็น เสียง น้ำเสีย และของเสียที่ออกจากฟาร์ม นอกจากนี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานในสถานที่เลี้ยงสุกรและชุมชนอีกด้วย เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตามมาตรา 32 กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการ

และมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ เกษตรกรผู้ดำเนินกิจการฟาร์มสุกรต้องมีหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่าได้รับการยินยอมจากหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (1) สถานที่ตั้ง

ข้อกำหนด 1.2 ตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสุกร และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 1.2

การเลือกทำเลที่ตั้งฟาร์มควรคำนึงถึงความสะดวกในด้านการจัดการการเลี้ยง แหล่งน้ำที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการเลี้ยง การป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรค รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตั้งกิจการฟาร์มเลี้ยงสัตว์ สะดวกต่อการจัดการด้านสุขลักษณะ และให้สุกรมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี

ฟาร์มควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสามารถขนส่งสุกร อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ และมีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอ นอกจากนี้สถานที่ตั้งฟาร์มไม่ควรตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมขังหรือมีการปนเปื้อนวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อระบบการเลี้ยงสุกร

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (1) สถานที่ตั้ง

ข้อกำหนด 1.3 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนจากอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ

คำอธิบายข้อกำหนด 1.3

อันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ อาจทำให้สุกรป่วยและตายได้ หรือทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือสะสมในเนื้อสุกรเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค ที่ตั้งฟาร์มควรอยู่ห่างจากแหล่งมลพิษที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและสุขอนามัยของคนและสุกร

ฟาร์มควรอยู่ห่างจากโรงฆ่าสัตว์และตลาดค้าสัตว์ไม่น้อยกว่า 5 กิโลเมตร หรือมีมาตรการในการป้องกันโรคก่อนเข้าฟาร์มที่เหมาะสมตามข้อกำหนด 5.2

ในกรณีที่มีความสงสัยว่ามีความเสี่ยงต่ออันตรายทางเคมี ควรมีการสุ่มเก็บตัวอย่างดินและน้ำตามความเสี่ยงของการปนเปื้อนที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน เช่น มีบ่อบำบัดน้ำก่อนนำมาใช้ หรือจัดทำแนวกันชนรอบพื้นที่ฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (2) ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.4 มีพื้นที่ขนาดเพียงพอเหมาะสมในการเลี้ยงสุกร ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพสุกร มีรั้วหรือแนวกันธรรมชาติที่สามารถควบคุมการเข้าออกของคนและสัตว์ต่าง ๆ จากภายนอกได้

คำอธิบายข้อกำหนด 1.4

ฟาร์มที่มีพื้นที่ขนาดเพียงพอเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดตำแหน่ง ระยะห่างระหว่างโรงเรือน และจัดแบ่งพื้นที่ปฏิบัติงาน ตามจำนวนโรงเรือนและพื้นที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสม มีการถ่ายเทอากาศที่ดี และป้องกันการแพร่กระจายของโรคระหว่างโรงเรือนและพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพฟาร์ม การป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคภายในฟาร์มและสะดวกต่อการปฏิบัติงาน

ฟาร์มมีรั้วรอบบริเวณ ซึ่งอาจเป็นสิ่งก่อสร้างหรือเป็นแนวกันธรรมชาติ และมีมาตรการที่สามารถควบคุมการเข้าของคนและสัตว์ต่างๆ เช่น โค กระบือ สุนัข จากภายนอกสู่บริเวณฟาร์มหรือพื้นที่เลี้ยงสุกรได้ เพื่อลดความเสี่ยงในการนำโรคเข้าสู่ฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (2) ผังและลักษณะฟาร์ม

ข้อกำหนด 1.5 แยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่เลี้ยงสัตว์ ที่เก็บอาหารสัตว์ พื้นที่สำหรับสุกรป่วย พื้นที่ทำลายซาก และพื้นที่จำหน่ายสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 1.5

การวางผังฟาร์มและแยกพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นสัดส่วนชัดเจน และมีเส้นทางสำหรับขนส่งลำเลียง อุปกรณ์ อาหารสัตว์ และผลผลิตภายในฟาร์ม ที่มีความกว้างพอเหมาะสมสะอาด ไม่มีสิ่งของกีดขวาง ทำให้การปฏิบัติงานภายในฟาร์มสะดวก เป็นประโยชน์ต่อการจัดการความเสี่ยง การขนส่ง การจำหน่ายสุกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และป้องกันการปนเปื้อนระหว่างพื้นที่

กำหนดตำแหน่งและจัดพื้นที่ปฏิบัติงานให้แยกจากพื้นที่พักอาศัยและพื้นที่ใช้ประโยชน์อื่น ๆ อย่างชัดเจน ได้แก่

- อาคารสำนักงาน ที่จอดรถและที่พักอาศัย
- แหล่งน้ำใช้
- พื้นที่เลี้ยงสัตว์
- โรงเก็บอาหารสัตว์ โรงผสมอาหารสัตว์
- พื้นที่กักกันสัตว์ (quarantine)

- พื้นที่สำหรับสุกรป่วย
- พื้นที่ทำลายซาก
- พื้นที่รวบรวมขยะและสิ่งปฏิกูล
- พื้นที่บำบัดน้ำเสียและสิ่งปฏิกูล
- พื้นที่จำหน่ายสุกร

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (3) โรงเรือน

ข้อกำหนด 1.6 มีโครงสร้างแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีการระบายอากาศที่ดี ง่ายต่อการบำรุงรักษา และทำความสะอาด

คำอธิบายข้อกำหนด 1.6

โรงเรือนมีโครงสร้างที่แข็งแรง ระบายอากาศได้ดี และออกแบบให้ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด ไม่ทำให้เกิดการสะสมของมูลสัตว์และสิ่งปฏิกูล และไม่เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค เพื่อให้สุกรมีความเป็นอยู่ที่สบาย และปลอดภัยต่อตัวสุกรและผู้ปฏิบัติงานเอง

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (3) โรงเรือน

ข้อกำหนด 1.7 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงสุกร และมีสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนที่เหมาะสมกับสายพันธุ์ ขนาด และอายุของสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 1.7

โรงเรือนเลี้ยงสุกรที่มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงสุกร และควบคุมสภาพแวดล้อมภายในโรงเรือนให้เหมาะสมกับจำนวน ขนาด และอายุของสุกร เป็นไปตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกร ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม

มกษ. 6403: รายการองค์ประกอบฟาร์ม (3) โรงเรือน

ข้อกำหนด 1.8 กรณีโรงเรือนปิด มีมาตรการดำเนินการในกรณีไฟฟ้าในโรงเรือนดับหรือขัดข้อง หรืออุปกรณ์อัตโนมัติไม่ทำงาน

คำอธิบายข้อกำหนด 1.8

กรณีที่เป็นโรงเรือนปิด มีผนังรอบโรงเรือนปิดมิดชิด ควบคุมการระบายอากาศจากพัดลมอย่างเดียวนั้น ต้องมีมาตรการดำเนินการในกรณีไฟฟ้าดับหรือขัดข้องภายในฟาร์ม เช่น มีระบบเตือนภัยแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรอง หรือออกแบบโรงเรือนให้ผนังบางส่วนเปิด- ปิด ได้สะดวก เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

รายการที่ 2 อาหารสำหรับสุกร

มกษ. 6403: รายการอาหารสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 2.1 มีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้น และห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

คำอธิบายข้อกำหนด 2.1

อาหารที่ให้สุกรมีคุณภาพและเป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เกษตรกรเลือกซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และสะอาด ไม่มีสิ่งปนเปื้อนที่อาจเป็นอันตรายต่อสุกรและผู้บริโภค หากใช้สำเร็จรูป ต้องใช้อาหารสัตว์สำเร็จรูปที่ขึ้นทะเบียนกับกรมปศุสัตว์ และทำการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้น

อาหารสัตว์ต้องตรงตามชนิดและระยะของสัตว์ที่ระบุไว้ในฉลากหรือภาชนะบรรจุ ไม่ใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และสารเคมีกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -Agonist) และเกลือของสารกลุ่มนี้ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 269) พ.ศ. 2546 เรื่อง มาตรฐานอาหารที่มีการปนเปื้อนสารเคมีกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ กรณีที่ใช้หัวอาหารสัตว์หรือสารผสมล่วงหน้าผสมอาหารสัตว์ให้ใช้ตามอัตราส่วนที่ระบุไว้ในฉลาก สำหรับวัตถุดิบที่เติมในอาหารสัตว์ หากมีระยะดใช้ให้ปฏิบัติตามที่ระบุที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุ เพื่อป้องกันการตกค้างของวัตถุดิบที่เติมในอาหารสัตว์ในสัตว์ที่ส่งโรงฆ่า ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพของผู้บริโภค

มกษ. 6403: รายการอาหารสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 2.2 การผสมยาลงในอาหารสัตว์ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร มีการเก็บอาหารสัตว์ผสมยาแยกออกจากการเก็บอาหารทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้

คำอธิบายข้อกำหนด 2.2

การผสมยาลงในอาหารสัตว์ ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยปฏิบัติตามมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ และแยกเก็บอาหารสัตว์ที่ผสมยาแล้วออกจากอาหารสัตว์ทั่วไป และมีป้ายบ่งชี้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันความผิดพลาดของผู้ปฏิบัติงานที่อาจนำอาหารสัตว์ผสมยาไปใช้แทนอาหารทั่วไป ไม่ให้เกิดการตกค้างของยาสัตว์ในเนื้อสัตว์ และลดความเสี่ยงของผู้บริโภคจากการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ

มกษ. 6403: รายการอาหารสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 2.3 เก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ในสภาพที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ

คำอธิบายข้อกำหนด 2.3

การเก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ในสถานที่ที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนและการเสื่อมสภาพ ทำให้เก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ได้เป็นระยะเวลานานขึ้น และไม่ทำให้คุณภาพเปลี่ยนแปลงไป

มีสถานที่เฉพาะสำหรับเก็บรักษาอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สะอาด แห้ง ปราศจากสัตว์พาหะต่าง ๆ มีหลังคากันแดดและฝน มีการระบายอากาศที่ดี สามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมคุณภาพ

ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ต้องแห้ง สะอาด สามารถกันความชื้นได้ และทำจากวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุกร อาหารสัตว์ที่บรรจุในถุงหรือกระสอบควรมีวัสดุรองด้านล่างไม่ให้สัมผัสพื้น เพื่อป้องกันความชื้น รวมถึงทำการตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์อย่างสม่ำเสมอ

มกษ. 6403: รายการอาหารสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 2.4 จัดภาชนะและอุปกรณ์ให้อาหารเหมาะสมกับ อายุ จำนวน และขนาดของสุกร และจัดวางในตำแหน่งที่สุกรทุกตัวเข้าถึงอาหารได้

คำอธิบายข้อกำหนด 2.4

ภาชนะและอุปกรณ์ให้อาหารควรมีความคงทน สะอาด แข็งแรง อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ มีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนสุกรแต่ละคอก ให้สุกรทุกตัวสามารถกินอาหารได้ตามความต้องการที่เหมาะสมกับอายุ ไม่แย่งกันกิน และมีการทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ

รายการที่ 3 น้ำสำหรับสุกร

มกษ. 6403: รายการน้ำสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่ป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาด ปลอดภัย และมีปริมาณเพียงพอนำมาใช้ในฟาร์มได้ตลอดเวลา

คำอธิบายข้อกำหนด 3.1

น้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์และใช้ในฟาร์มควรเป็นน้ำสะอาดมีปริมาณเพียงพอ ฟาร์มควรมีระบบจัดการคุณภาพน้ำ ซึ่งอาจเป็นระบบเครื่องสูบน้ำ มีบ่อบำบัดน้ำที่สามารถบำบัดน้ำก่อนนำไปใช้เลี้ยง หรือระบบน้ำหมุนเวียนแบบปิดที่มีการบำบัดน้ำก่อน เพื่อลดการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค น้ำมีคุณภาพตามมาตรฐานน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ของประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นพิช พ.ศ. 2551

ควรมีผลตรวจตัวอย่างคุณภาพน้ำหรือสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มจัดระบบการผลิตและในช่วงเวลาที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการผลิต หรือมีความสงสัยในคุณภาพน้ำ ควรมีการตรวจคุณภาพน้ำบางรายการตามความเสี่ยงของการปนเปื้อนของอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย และเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำใช้เป็นหลักฐาน

มกษ. 6403: รายการน้ำสำหรับสุกร

ข้อกำหนด 3.2 มีน้ำให้สุกรกินได้อย่างทั่วถึง

คำอธิบายข้อกำหนด 3.2

มีภาชนะหรืออุปกรณ์ให้น้ำเพียงพอต่อจำนวนสุกรภายในแต่ละคอก ตรวจสอบประสิทธิภาพของอุปกรณ์ให้น้ำ ให้มีแรงดันน้ำพอเหมาะ ไม่มีตะกอนทำให้เกิดการอุดตัน และติดตั้งในตำแหน่งที่สุกรทุกตัวสามารถเข้าถึงได้ หากอุปกรณ์ชำรุดต้องทำการซ่อมแซมให้มีสภาพดี เพื่อให้สุกรแต่ละตัวได้รับน้ำตามความต้องการ

รายการที่ 4 การจัดการฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (1) คู่มือการจัดการฟาร์ม

ข้อกำหนด 4.1 มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม เช่น การจัดการฟาร์ม ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับสุกร สุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ สิ่งแวดล้อม และระบบการบันทึกข้อมูล

คำอธิบายข้อกำหนด 4.1

มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญ ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรคภายในฟาร์ม เช่น วิธีเลี้ยง การให้อาหารและน้ำ วิธีทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ วิธีป้องกันและควบคุมโรค เช่น การกักกันสัตว์การป้องกันโรคก่อนเข้าฟาร์ม รวมถึงการจัดการในกรณีที่เกิดโรคระบาด วิธีกำจัดซากและสิ่งปฏิกูล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (2) บุคลากร

ข้อกำหนด 4.2 มีจำนวนบุคลากรเหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง จัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน

คำอธิบายข้อกำหนด 4.2

มีจำนวนบุคลากรเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนสุกรที่เลี้ยง ตลอดจนความรู้ความสามารถของบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานเหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม สามารถดูแลสุกรได้อย่างทั่วถึง และแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์ผิดปกติได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกร ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544 คู่มือปฏิบัติงาน มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรผู้ดูแลฟาร์มสุกรในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ดังนี้

1) สัตวแพทย์ คือ ที่รับผิดชอบในการดูแลสวัสดิภาพสุกร ซึ่งจบการศึกษาสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต และมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง

สัตวแพทย์ 1 คน ดูแล พ่อ – แม่พันธุ์	ไม่เกิน 10,000 ตัว
และสุกรอนุบาล – รุ่น	ไม่เกิน 100,000 ตัว
สัตวแพทย์ 1 คน ดูแล พ่อ – แม่พันธุ์	ไม่เกิน 20,000 ตัว
หรือสุกรอนุบาล – รุ่น	ไม่เกิน 200,000 ตัว

2) สัตวบาล คือ ผู้ที่ควบคุมดูแลการเลี้ยงสุกร ซึ่งจบการศึกษาทางสัตวบาล

สัตวบาล 1 คน ดูแลสุกรผสม – อุ้มท้อง – คลอด ไม่เกิน 3,000 แม่

สัตวบาล 1 คน ดูแลสุกรอนุบาล ไม่เกิน 25,000 ตัว

สัตวบาล 1 คน ดูแลสุกรรุ่น ไม่เกิน 10,000 ตัว

3) ผู้เลี้ยงสุกร คือ ผู้ดูแลเลี้ยงสุกรที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงสุกร

ผู้เลี้ยงสุกร 1 คน ดูแลสุกรพันธุ์ ไม่เกิน 200 แม่

ผู้เลี้ยงสุกร 1 คน ดูแลสุกรรุ่น – ขุน ไม่เกิน 2,000 ตัว

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (2) บุคลากร

ข้อกำหนด 4.3 บุคลากรที่ดูแลสุกรต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงสุกร หรือปฏิบัติงานในฟาร์มได้

คำอธิบายข้อกำหนด 4.3

การพัฒนาบุคลากรโดยการฝึกอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานฟาร์มอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถจัดการสุขภาพสุกรและระบบการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างทั่วถึง เป็นประโยชน์ต่อการจัดการฟาร์ม บุคลากรต้องผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรที่เหมาะสมกับหน้าที่และความรับผิดชอบของการปฏิบัติงานภายในฟาร์ม เช่น การจัดการฟาร์ม การจัดการด้านอาหาร และสุขภาพฟาร์ม และทำการบันทึกข้อมูลการฝึกอบรมในประวัติบุคลากร

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (2) บุคลากร

ข้อกำหนด 4.4 มีสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง และใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 4.4

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเรื่องการจัดการฟาร์มทั่วไป การจัดการด้านสุขภาพสุกร โรคระบาดที่สำคัญ และโรคอุบัติใหม่ การใช้ยาภายในฟาร์ม และความปลอดภัยของสุกรและผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการขอรับและออกใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ พ.ศ. 2558 กำหนดให้ “สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มเลี้ยงสัตว์” หมายความว่าสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ชั้นหนึ่ง ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และมีใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร ซึ่งออกโดยกรมปศุสัตว์

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (2) บุคลากร

ข้อกำหนด 4.5 ผู้ปฏิบัติงานในฟาร์มมีสุขภาพดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อน

คำอธิบายข้อกำหนด 4.5

บุคลากรต้องได้รับการกำกับดูแลสุขภาพส่วนบุคคล เพื่อให้มีอายุขัยที่ยืนยาวและความปลอดภัยในการทำงาน สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มและบุคลากรที่ทำงานในฟาร์มควรได้รับการตรวจสอบสุขภาพตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และเก็บบันทึกข้อมูลการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ในกรณีที่สงสัยว่าป่วยเป็นพาหะนำโรคสู่สุกร ให้ตรวจเพิ่มเติมบางรายการตามความเสี่ยง เช่น โรคเซลล์โมเนลลา โรคบรูเซลลา วัณโรค หากแสดงอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ ท้องร่วง อาเจียน เจ็บคอ และมีไข้ ต้องแจ้งหัวหน้างานให้ทราบ เพื่อให้หยุดพักจนกระทั่งหายดีจึงให้กลับเข้าปฏิบัติงานภายในส่วนโรงเรือนเลี้ยงสุกรได้

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.6 โรงเรือนและอุปกรณ์ สะอาด ถูกสุขลักษณะ บำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อสุกรและผู้ปฏิบัติงาน

คำอธิบายข้อกำหนด 4.6

สุขภาพของโรงเรือนและอุปกรณ์มีความสำคัญในการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคภายในฟาร์ม ควรทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ด้วยวิธีที่เหมาะสม ตรวจสอบความสะอาด และตรวจสอบสภาพอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งาน กรณีที่โรงเรือนและอุปกรณ์ชำรุดเสียหายต้องทำการซ่อมแซมอยู่เสมอ เพื่อให้ปลอดภัยต่อสุกรและผู้ปฏิบัติงาน

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.7 นำมูลสุกรออก และทำความสะอาด ไม่ให้หมักหมมภายในและบริเวณรอบ ๆ โรงเรือน

คำอธิบายข้อกำหนด 4.7

รวบรวมมูลสุกรและนำออกจากคอกเลี้ยงทุกวัน ไม่ให้ปนเปื้อนไปยังระบบการเลี้ยงสุกร เช่น การทำบ่อเก็บมูล ทำความสะอาดอุปกรณ์หลังการปฏิบัติงาน และทำความสะอาดคอกเลี้ยงสัตว์

มกษ. 6403: รายการการจัดการฟาร์ม (3) การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ข้อกำหนด 4.8 ภายหลังจากย้ายสุกรออก ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อคอกและอุปกรณ์ และปิดพัก ก่อนนำสุกรใหม่เข้ามาเลี้ยงตามเวลาที่กรมปศุสัตว์กำหนด

คำอธิบายข้อกำหนด 4.8

ภายหลังจากย้ายสุกรออกให้ฉีดล้างคอกเพื่อชะล้างมูลสัตว์และสิ่งสกปรกที่สะสมอยู่ตามซอกพื้น และกำจัด ด้วยวิธีที่เหมาะสม ไม่ให้เกิดเป็นแหล่งเพาะโรค เช่น การทำบ่อเกรอะหรือบ่อไบโอแก๊ส สำหรับสิ่งปฏองของ สัตว์ป่วยหรือสัตว์ตายให้ทำลายทิ้ง

ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ก่อนนำสุกรใหม่เข้ามาเลี้ยง กรณีที่เกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติ ตามประกาศและระเบียบของกรมปศุสัตว์

เลือกใช้สารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อที่อยู่ในรายชื่อสารเคมี/ผลิตภัณฑ์วัตถุอันตรายที่ใช้ใน ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากกรมปศุสัตว์ ตามดุลพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มและ ควรมีคู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลาก

รายการที่ 5 สุขภาพสัตว์

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.1 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจาก สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 5.1

การควบคุมและป้องกันโรคอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร หรือผู้ที่ได้รับ มอบหมาย ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสุขภาพสุกร การสร้างภูมิคุ้มกันโรค การบำบัด โรค ตลอดจนการเฝ้าระวังและตรวจติดตามโรคโดยเฉพาะกรณีของโรคระบาด มีการบันทึกข้อมูล เกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันโรค เช่น โปรแกรมวัคซีนและการกำจัดพยาธิ การรักษาและวินิจฉัยโรค การดำเนินการด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ และการตรวจติดตามระดับภูมิคุ้มกันต่อโรคของสุกร เพื่อสามารถนำมาประกอบการจัดการสุขภาพสุกรในแต่ละฝูง และเป็นประโยชน์ต่อการควบคุมโรค

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.2 มีการป้องกันและควบคุมโรคที่ติดมากับยานพาหนะ อุปกรณ์ และบุคคลก่อนเข้าออกฟาร์ม รวมถึงมีการจัดบันทึกการผ่านเข้า-ออกจากฟาร์มที่สามารถตรวจสอบได้

คำอธิบายข้อกำหนด 5.2

มีมาตรการป้องกันและทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม สามารถป้องกันไม่ให้เชื้อโรคจากภายนอกฟาร์มที่อาจติดมากับคน สัตว์ และอุปกรณ์ต่างๆ เข้าสู่ภายในฟาร์มได้ มีมาตรการควบคุมก่อนเข้าและออกจากฟาร์ม มีประตูเข้าและออกสำหรับบุคคล และยานพาหนะ บันทึกการผ่านเข้าและออกจากฟาร์มของบุคคลและยานพาหนะ และมีวิธีการทำลายเชื้อโรคอย่างเหมาะสมโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นว่ามาตรการที่ใช้มีความเหมาะสมกับสภาพฟาร์ม ตัวอย่างเช่น

- (1) มีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ ที่ใช้วัสดุแข็งแรง บ่อต้องกว้างยาว ลึก และลาดชัน เพียงพอสำหรับยานพาหนะทุกชนิดที่แล่นผ่านได้ บ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอาจสร้างแยก หรือเป็นส่วนประกอบในโรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคในบ่อตามที่ระบุในเอกสารกำกับ และเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้ออย่างสม่ำเสมอ มีการป้องกันการเสื่อมประสิทธิภาพของน้ำยาฆ่าเชื้อจากแสงแดดและฝน เพื่อรักษาคุณสมบัติในการฆ่าเชื้อ ยานพาหนะที่จะเข้า-ออกต้องแล่นผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อทุกคัน
- (2) มีโรงพ่นหรืออุปกรณ์พ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ ยานพาหนะที่ผ่านเข้า-ออกฟาร์มต้องผ่านการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อซึ่งควรอยู่บริเวณหน้าประตูทางเข้าฟาร์ม อุปกรณ์ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถพ่นเป็นละอองให้ครอบคลุมตัวยานพาหนะที่แล่นผ่านภายในฟาร์มด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อที่มีความเข้มข้นเหมาะสม
- (3) มีบริเวณเปลี่ยนรองเท้า หมวกคลุมผม และเครื่องแต่งกายสำหรับใช้เฉพาะในฟาร์ม หรือมีห้องอาบน้ำเพื่อลดความเสี่ยงของการนำเชื้อโรคที่ติดมากับบุคคลที่เข้าฟาร์ม

อุปกรณ์ทุกอย่างอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา เสื้อผ้าและรองเท้าที่ใช้ในฟาร์มต้องทำความสะอาดทุกครั้งหลังใช้งาน

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.3 มีโปรแกรมการสร้างภูมิคุ้มกันโรค รวมถึงการกำจัดพยาธิภายในและภายนอกภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร

คำอธิบายข้อกำหนด 5.3

ฟาร์มควรส่งเสริมสุขภาพของสุกรให้มีภูมิคุ้มกันโรค โดยมีโปรแกรมวัคซีน เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคอหิวาต์สุกร และโรคอื่นๆ รวมถึงมีโปรแกรมการควบคุมและกำจัดพยาธิภายในและภายนอกสุกร ตามการกำหนดของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.4 มีมาตรการป้องกันสัตว์พาหะ

คำอธิบายข้อกำหนด 5.4

การหมักหมมของมูลสัตว์และเศษอาหารเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์พาหะ เพิ่มความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายโรคภายในฟาร์มสุกร จึงต้องควบคุมแมลงและสัตว์พาหะ โดยรักษาความสะอาดรอบโรงเรือนในรัศมีอย่างน้อย 3 เมตร กำจัดมูลสัตว์และเศษอาหารไม่ให้สะสมในโรงเรือน เก็บอาหารสัตว์อย่างถูกสุขลักษณะ ทำการล้างทำความสะอาดอุปกรณ์และรางอาหารอย่างสม่ำเสมอ มีการกำจัดขยะและของเสียอย่างเป็นระบบไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์พาหะ วิธีกำจัดสัตว์พาหะให้เป็นไปตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.5 มีวิธีการจัดการทางสุขลักษณะที่ดีภายในโรงเรือน เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค

คำอธิบายข้อกำหนด 5.5

มีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มรองเท้าบริเวณด้านหน้าโรงเรือน หรือมีการเปลี่ยนรองเท้า เพื่อลดการนำเชื้อโรคที่อาจปนเปื้อนมากับบุคคลผู้เข้า-ออกโรงเรือน กรณีที่มีมูลสัตว์เปื้อนรองเท้าให้ทำความสะอาดก่อนพ่นยาฆ่าเชื้อหรือจุ่มเท้า ควรเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้อตามคำแนะนำบนฉลาก ดูแลโรงเรือนให้แห้งและสะอาด กำจัดของเสียไม่ให้เกิดการหมักหมม ล้างทำความสะอาด และฆ่าเชื้ออุปกรณ์ทุกครั้งหลังการใช้งาน

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (1) การป้องกันและควบคุมโรค

ข้อกำหนด 5.6 กรณีที่เกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์และคำแนะนำของกรมปศุสัตว์

คำอธิบายข้อกำหนด 5.6

หากพบสุกรในฟาร์มมีอัตราการป่วยหรือมีอัตราการตายผิดปกติให้ตรวจวินิจฉัยโรคภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม และทำลายซากสุกรตามวิธีการที่กรมปศุสัตว์กำหนด หากเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาด ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมและคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ การทำลายซากสุกรต้องมีพื้นที่โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (2) การบำบัดโรค

ข้อกำหนด 5.7 อยู่ภายใต้การดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ และตาม มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

คำอธิบายข้อกำหนด 5.7

การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม โดยต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดโรคสัตว์ และมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ พร้อมบันทึกข้อมูลการวินิจฉัยและรักษาโรคเพื่อสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตรวจสอบการใช้ยาสัตว์ในฟาร์ม นอกจากนี้ต้องควบคุมและจำกัดการใช้ยาเท่าที่จำเป็นเพื่อลดอันตรายจากยาสัตว์ตกค้างที่ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม และลดความเสี่ยงของการเกิดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพ

กรณีการใช้วัคซีน ยาต้านจุลชีพ และสารเคมีอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดการตกค้างในผลิตภัณฑ์ ต้องมีใบสั่งยาจากสัตวแพทย์เท่านั้น สำหรับผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ควรได้รับคำแนะนำที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรจากสัตวแพทย์ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลการให้ยาอย่างน้อย 3 ปี

กรณีที่พบสุกรป่วย ให้แยกสุกรป่วยออกจากฝูงเพื่อทำการรักษา โดยแยกไว้ในพื้นที่เฉพาะเพื่อป้องกันการติดต่อของโรคสู่สุกรตัวอื่นในฝูง

มกษ. 6403: รายการสุขภาพสัตว์ (2) การบำบัดโรค

ข้อกำหนด 5.8 การใช้เข็มฉีดยาสุกร มีวิธีปฏิบัติงานเพื่อป้องกันไม่ให้เข็มฉีดยาค้างในตัวสัตว์ และมีมาตรการแก้ไขในกรณีดังกล่าว

คำอธิบายข้อกำหนด 5.8

การใช้เข็มฉีดยา ควรมีวิธีปฏิบัติงานในการควบคุมเข็มฉีดยาที่อาจค้างอยู่ในตัวสัตว์ เช่น ควบคุมการเบิกจ่ายเข็มฉีดยา ตรวจสอบจำนวนเข็มก่อนใช้และหลังใช้ให้สอดคล้องกัน มีการบ่งชี้สูตรที่มีเข็มฉีดยาค้าง และมีมาตรการในการแก้ไขที่เหมาะสม

รายการที่ 6 สวัสดิภาพสัตว์

มกษ. 6403: รายการสวัสดิภาพสัตว์

ข้อกำหนด 6.1 เลี้ยงหรือดูแลให้สุกรมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ กรณีที่สุกรป่วย บาดเจ็บ หรือพิการ ให้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความทุกข์ทรมาน

คำอธิบายข้อกำหนด 6.1

ผู้ประกอบการฟาร์มต้องมีการจัดการสวัสดิภาพสัตว์ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 คือ มีการเลี้ยงดูหรือดูแลให้สุกรมีความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ และตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสุกร ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544

สุกรต้องได้รับสารอาหารครบถ้วนเหมาะสมกับอายุน้ำหนักและชนิดของสุกรในปริมาณเพียงพอ อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง อาหารที่ใช้เลี้ยงสุกรต้องมีคุณภาพตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

มีน้ำสะอาดกินเพียงพอทุกวัน ภาชนะที่ใช้ให้อาหารและน้ำต้องมีรูปทรงเหมาะสม จำนวนเพียงพอ และติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการแก่งแย่ง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุกรได้

พื้นที่เลี้ยงต้องมีเพียงพอให้สุกรมีความเป็นอยู่อย่างสบาย มีอิสระในการเคลื่อนไหวและสามารถแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติได้ มีแสงสว่างพอให้สุกรทุกตัวมองเห็นกันได้ หากแสงธรรมชาติไม่เพียงพอให้ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าช่วย

กรณีที่สุกร ป่วย บาดเจ็บ หรือพิการ ควรได้รับการรักษาอย่างรีบด่วน ด้วยวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สุกรหายป่วยจากโรค ความเจ็บปวด และการบาดเจ็บ หากพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรรักษา ให้ทำการุณยฆาตเพื่อไม่ให้เจ็บปวดและทรมานตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

รายการที่ 7 สิ่งแวดล้อม

มกษ. 6403: รายการสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 7.1 ควรจัดเก็บขยะมูลฝอยในภาชนะซึ่งมีฝาปิดมิดชิด และนำไปกำจัดอย่างเหมาะสม และถูกสุขลักษณะ

คำอธิบายข้อกำหนด 7.1

ขยะมูลฝอยเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงและสัตว์พาหะ เพิ่มความเสี่ยงในการแพร่กระจายของโรค ทำให้เกิดการปนเปื้อนในระบบการผลิตสุกร และส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยอาหาร ฟาร์มควรรวบรวมขยะมูลฝอยไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และกำจัดโดยวิธีที่เหมาะสมตามชนิดของขยะมูลฝอย เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แยกขยะติดเชื้อและขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป และทำลาย เพื่อไม่ให้เกิดการปนเปื้อนไปยังระบบการผลิตสุกร

มกษ. 6403: รายการสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 7.2 มีวิธีการจัดการขยะติดเชื้อและขยะอันตราย

คำอธิบายข้อกำหนด 7.2

ขยะติดเชื้อและขยะอันตราย เช่น วัสดุมีคม หรือวัสดุสัมผัสเลือด หรือสารน้ำจากร่างกายสัตว์ เช่น เชื้อฉีดยา มีด ยาเสื่อมสภาพ และสารเคมีอันตราย ซึ่งเป็นอันตรายต่อสัตว์ ผู้ปฏิบัติงานภายในฟาร์ม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดการที่ถูกต้องตามชนิดของขยะ เช่น การฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านความร้อน

มกษ. 6403: รายการสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 7.3 การกำจัดและทำลายซากสุกรให้อยู่ในดุลยพินิจของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสุกร ด้วยวิธีที่เหมาะสม

คำอธิบายข้อกำหนด 7.3

รวบรวมและทำลายซากสุกร เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อก่อโรค ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงพาหะ และไม่ให้เกิดปัญหามลพิษต่อแหล่งชุมชนและสิ่งแวดล้อม การจัดการซากสุกรให้อยู่ในดุลยพินิจ

ของสัตว์แพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม กรณีที่ใช้การฝัง ต้องมีพื้นที่เพียงพอ อยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึงและห่างจากแหล่งน้ำ ให้ฝังไว้ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โรยปูนขาวหรือราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ แล้วกลบหลุมและคลุมดินให้แน่น เหนือระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ไปคุ้ยเขี่ย การเผาซากให้เผาในที่ที่เหมาะสมและเผาซากจนหมด การทิ้งซากในบ่อทิ้งซากของฟาร์มต้องมีสัญลักษณ์ สำหรับวิธีอื่นๆ ควรดำเนินการตามแนวปฏิบัติของกรมปศุสัตว์

กรณีที่เกิดโรคตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดและการทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ต้องปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาด หรือการทำลายสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ. 2547 โดยอยู่ภายใต้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การทำลายซากสัตว์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการควบคุมโรคระบาด

มกษ. 6403: รายการสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 7.4 มีระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำทิ้ง โดยมาตรฐานน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกรต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

คำอธิบายข้อกำหนด 7.4

ฟาร์มต้องมีการบำบัดน้ำเสียเพื่อปรับปรุงคุณภาพของน้ำทิ้งให้ได้ตามมาตรฐานประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร พ.ศ. 2548 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และ เรื่อง กำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555

มกษ. 6403: รายการสิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนด 7.5 มีการจัดการมูลสุกร ไม่ให้เกิดกลิ่นรบกวน

คำอธิบายข้อกำหนด 7.5

เก็บกวาดมูลสุกร ไม่ให้หมักหมมภายในโรงเรือน ไม่ให้เกิดกลิ่นรบกวนผู้อยู่อาศัยข้างเคียง โดยอาจนำไปทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ

รายการที่ 8 การบันทึกข้อมูล

มกษ. 6403: รายการการบันทึกข้อมูล

ข้อกำหนด 8.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและการควบคุมโรค เช่น การบริหารฟาร์ม การจัดการด้านการผลิต การควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรค รวมถึงบันทึกการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

คำอธิบายข้อกำหนด 8.1

เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานอาหารปลอดภัยในด้านการตามสอบ ของกระบวนการผลิต ฟาร์มสุกรจึงต้องมีการบันทึกข้อมูล เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานแต่ละขั้นตอน ว่าถูกต้องตามวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่มาของปัญหาหรือข้อผิดพลาดในกระบวนการผลิตได้

ผู้เลี้ยงสุกรต้องบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพื่อนำมาทบทวนและวิเคราะห์ใช้ในการปรับปรุงระบบการเลี้ยงให้มีประสิทธิภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต และช่วยในการแก้ปัญหาการเลี้ยง เช่น ปัญหาการเกิดโรค และการวางแผนการผลิตสุกร นอกจากนี้ควรวิเคราะห์ข้อมูลและสรุป การเลี้ยงสุกรแต่ละรุ่น มีระบบบันทึกข้อมูลที่สืบค้นได้ โดยบันทึกข้อมูลดังนี้

- (1) ทะเบียนประวัติสุกร เช่น เพศ พันธุ์ วัน/เดือน/ปีเกิด หมายเลขประจำตัว น้ำหนักแรกเกิด น้ำหนักหย่านม หมายเลขประจำตัวพ่อ-แม่พันธุ์
- (2) กรณีของพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ให้บันทึกข้อมูลด้านการผสมพันธุ์ เช่น อายุ น้ำหนักเมื่อเริ่มผสมพันธุ์ การตรวจสัด การผสม การเข้าคลอด การหย่านม
- (3) ข้อมูลการนำสุกรเข้าและออกจากฟาร์ม
- (4) ข้อมูลการเข้าและออกของยานพาหนะ และการเข้าเยี่ยมชม
- (5) ข้อมูลการตรวจสุขภาพสัตว์ การรักษาโรค และการดูแลสุขภาพสัตว์ เช่น ใบสั่งยาสัตว์ ใบสั่งผสมยาในอาหารสัตว์ ใบมอบหมายการใช้ยา รายละเอียดการใช้ยา เวชภัณฑ์ วัคซีน การถ่ายพยาธิ และการใช้สารเคมีอื่น ๆ
- (6) ข้อมูลการจัดการด้านอาหารสัตว์ เช่น การตรวจรับอาหารสัตว์และวัตถุดิบอาหารสัตว์ การผสมอาหาร และการให้อาหาร
- (7) ข้อมูลการตรวจสุขภาพและการฝึกอบรมของบุคลากรในฟาร์ม

มกษ. 6403: รายการการบันทึกข้อมูล

ข้อกำหนด 8.2 เก็บรักษานบันทึกไว้ให้ตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี

คำอธิบายข้อกำหนดที่ 8.2

เก็บบันทึกข้อมูลเพื่อการตรวจสอบไว้อย่างน้อย 3 ปี